

Proponowane obowiązkowe zasady ponownego użycia zagrażają najlepszemu na świecie systemowi recyklingu

Kluczowe głosowanie UE w sprawie rozporządzenia dotyczącego opakowań i odpadów opakowaniowych może doprowadzić do tego, że przepis mający na celu zapobieganie powstawaniu odpadów będzie zawierał lukę, która powoduje ich powstawanie.

SAVERIO MAYER, CEO, SMURFIT KAPPA EUROPE, 20 LISTOPADA 2023

Sześć lat temu miliony widzów zobaczyły matkę albatrosa karmiącą swoje nowo narodzone pisklę skrawkami plastiku w programie Davida Attenborough Blue Planet II. Po tym wydarzeniu nastąpiła fala poparcia dla bardziej zrównoważonych opakowań i mniejszej ilości odpadów trafiających do natury.

Niestety, obietnice dotyczące bardziej zrównoważonych opakowań niewiele zmieniły. Według Eurostatu, opakowania nadal stanowią 36 procent stałych odpadów komunalnych i ich udział rośnie (1). Ten stały wzrost w połączeniu z niskim poziomem ponownego wykorzystania i słabym recyklingiem tworzyw sztucznych sprawia, że niskoemisyjna gospodarka o obiegu zamkniętym jest trudnym zadaniem.

Organem zarządzającym najbliższym znaczących zmian jest Unia Europejska. W tym przypadku posłowie do PE są reprezentatywni dla swoich wyborców: badanie zleczone przez Smurfit Kappa wykazało, że 65% ankietowanych woli opakowania papierowe od plastikowych (2).

Aby pomóc, UE proponuje rozporządzenie w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych (PPWR). To duży krok we właściwym kierunku i wszyscy popierają jego cele w zakresie ograniczenia ilości odpadów i emisji CO₂. Już w 2020 r. Rada UE z zadowoleniem przyjęła zamiar, aby do 2030 r. wszystkie opakowania nadawały się do ponownego użycia lub recyklingu.

Niepokojące są jednak propozycje nałożenia obowiązkowych zasad ponownego wykorzystania opakowań transportowych. Jak pisałem wcześniej w tym roku, wywróciłyby one do góry nogami najlepszy na świecie system recyklingu i spowodowałyby podwojenie ilości plastiku produkowanego jako opakowania wielokrotnego użytku do 2040 r. (3). Rozporządzenie mające na celu zapobieganie powstawaniu odpadów może zawierać lukę prawną, która spowoduje ich nagromadzenie.

W rzeczywistości tylko 9% tworzyw sztucznych jest obecnie poddawanych recyklingowi (4). Pozostałe 91 procent trafia na wysypiska śmieci i do spalarni lub do naszych rzek, plaż i oceanów. Tworzywa sztuczne odpowiadają również za 10-13 procent emisji CO₂, które musimy wyeliminować do 2050 roku. Zachęcanie do stosowania opakowań wielokrotnego użytku ma dobre intencje, ale nie powinniśmy być zmuszeni do rezygnacji z materiałów nadających się do recyklingu: te dwie rzeczy powinny iść ze sobą w parze.

Hiszpański sektor rolno-spożywczy podniósł również alarm, że ponowne użycie nie uwzględnia ciągłego wzrostu emisji CO₂ spowodowanego logistyką, transportem i systemami mycia wymaganymi dla opakowań wielokrotnego użytku (5).

Hiszpańska Konfederacja Organizacji Biznesowych (CEOE), która reprezentuje dwa miliony firm i freelancerów ze wszystkich sektorów, podkreśliła "znaczenie wyznaczania

realistycznych celów w oparciu o analizę zrównoważonego rozwoju i tylko wtedy, gdy zostanie wykazane, że przynoszą one wyraźne korzyści dla środowiska i społeczeństwa" (6).

Nie sugeruję, że opakowania z tworzyw sztucznych powinny zostać wyeliminowane. Musimy być pragmatyczni. Tworzywa sztuczne mają i będą miały wiele zastosowań. Ale tam, gdzie można je zamienić na zrównoważoną alternatywę, należy to zrobić.

UE stoi przed kilkoma kluczowymi decyzjami w sprawie PPWR. Pierwsza z nich zapadnie jutro (21 listopada), kiedy odbędzie się posiedzenie plenarne Parlamentu Europejskiego. Następnie 18 grudnia Rada Ministrów Środowiska ma zdecydować o swoim stanowisku w sprawie tego samego rozporządzenia.

Nadrzędna zasada powinna być następująca: nie powinniśmy zastępować najlepszego na świecie systemu recyklingu niesprawdzonym systemem ponownego użycia i zwrotu, aby uzasadnić produkt, którego ludzie chcą używać mniej, a nie więcej.

Teoretycznie, gdybyśmy ponownie wykorzystali cały tworzywo sztuczne, żadne nie trafiłoby do środowiska. Jest to jednak mit. Obecnie systemy ponownego wykorzystania uważają się za skuteczne przy stopie zwrotu wynoszącej 75% - co odpowiada zaledwie czterem podróżom od producenta zapakowanego towaru do konsumenta i z powrotem do producenta. Jest to dalekie od tego, do czego dąży rozporządzenie.

Istnieje wyraźne ryzyko, że pomimo dobrych intencji tego rozporządzenia, Europa skończy z ogromnymi ilościami ponadgabarytowych opakowań wielokrotnego użytku, które w praktyce odbędą tylko kilka podróży i nie nadają się do recyklingu zgodnie z definicjami zawartymi w tym samym rozporządzeniu.

Systemy ponownego użycia i zwrotu są godne pochwały, jeśli materiał jest w pełni przetwarzalny, a najlepiej biodegradowalny. Ma to ogromne znaczenie, ponieważ idealnie zamknięty system ponownego użycia i zwrotu nie będzie istniał w dającej się przewidzieć przyszłości. Tysiące różnych tworzyw sztucznych ma różny skład chemiczny, który nie może być poddany recyklingowi razem. Uniemożliwia to wydajne przetwarzanie tworzyw sztucznych, podczas gdy proponowane rozporządzenie wymaga, aby wszystkie opakowania wielokrotnego użytku nadawały się do recyklingu, gdy staną się odpadami.

Na szczęście opakowania z tektury nadają się już w 100% do recyklingu i ulegają biodegradacji. Jedną z ich największych zalet jest to, że można je dostosować do pakowania niemal każdego produktu. Oszczędza to miejsce i zwiększa wydajność transportu, jednocześnie zmniejszając emisję CO₂. W Smurfit Kappa codziennie współpracujemy z naszym zespołem ponad 1000 projektantów, aby opracowywać opakowania dostosowane do potrzeb naszych 70 000 klientów. Nie musimy wymyślać koła na nowo. Zrównoważone opakowania, w 100% odnawialne, nadające się do recyklingu i biodegradowalne już istnieją.

Podobnie jak wiele ważnych momentów w historii, nadchodzące głosowanie w Parlamencie Europejskim i decyzja Rady prowadzą do tego, że politycy starają się wybrać między dwiema możliwymi przyszłościami. Jedną, w której produkcja tworzyw sztucznych nadal będzie rządzić i rosnąć. Lub drugą, lepszą opcją, w której opakowania z tektury z jej zdecydowanie lepszym, istniejącym i sprawdzonym systemem recyklingu w całej Europie staną się kamieniem węgielnym polityki UE na rzecz prawdziwie cyrkularnej gospodarki. Czy nasi przywódcy polityczni zaangażują się w zieloną Europę o obiegu zamkniętym? Czy też nadal

będą faworyzować materiały oparte na paliwach kopalnych, które jeszcze bardziej powiększą istniejącą w Europie górę odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych?

Saverio Mayer, dyrektor generalny Smurfit Kappa Europe

(1) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52022PC0677>

(2) *Smurfit Kappa commissioned study by Censuwide. Sample 700 people in Spain, France and Germany. Margin of error +/-3.7 percent for each market.*

(3) *FEFCO: <https://www.politico.eu/sponsored-content/plastic-economy-the-unintended-consequence-of-reuse-targets/>*

(4) <https://www.unep.org/news-and-stories/story/plastic-treaty-progress-puts-spotlight-circular-economy>

(5) <https://elpais.com/economia/2023-10-17/el-sector-agroalimentario-reclama-mas-seguridad-juridica-ante-el-futuro-reglamento-de-envases.html>

(6) <https://www.ceoe.es/es/ceoe-news/sostenibilidad/ceoe-lleva-las-instituciones-europeas-la-posicion-de-un-millon-de-empresas>